

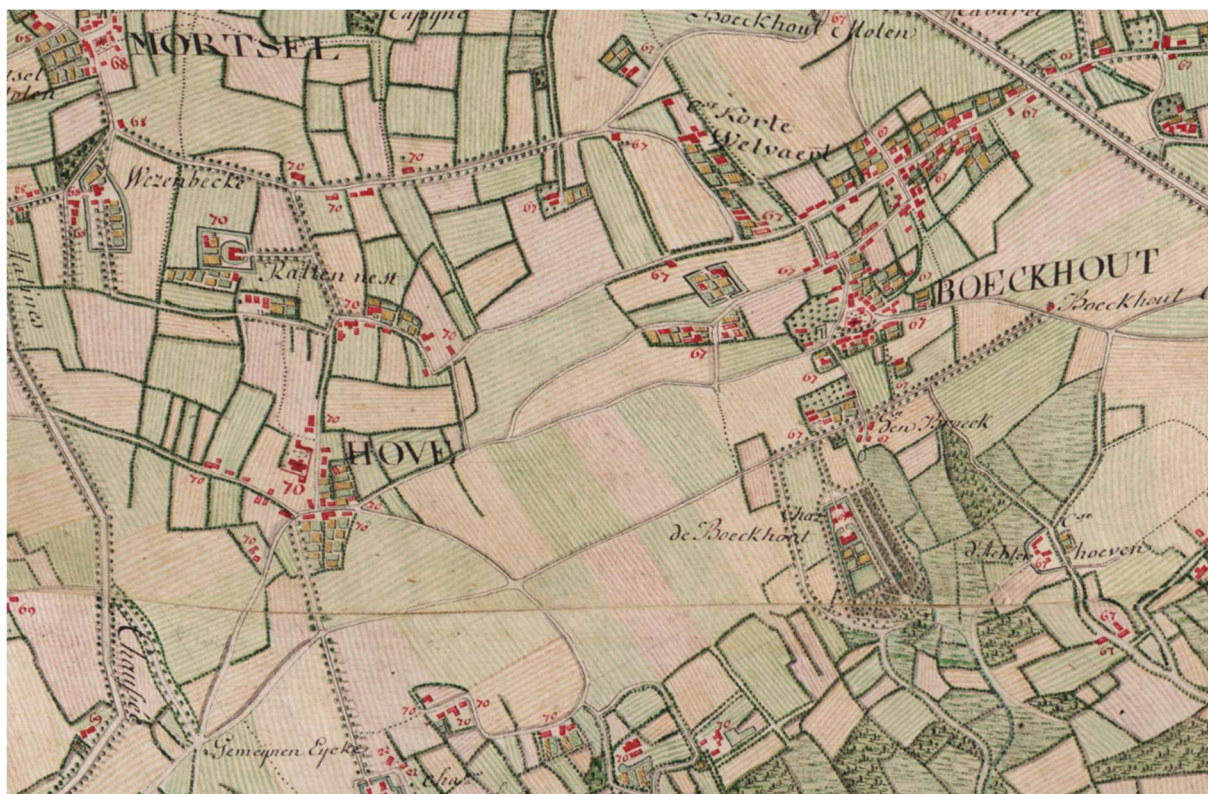

Lowlands
Archaeological
Research
Service

Een nieuwbouw aan de Hovesesteenweg te Boechout

Programma van Maatregelen

E.N.A. Heirbaut
C. Dockx

Colofon

Titel: Een nieuwbouw aan de Hovesesteenweg te Boechout. Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut & J. Vermeersch

Grafische illustraties/GIS: Elly N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 147

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: juli 2019

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

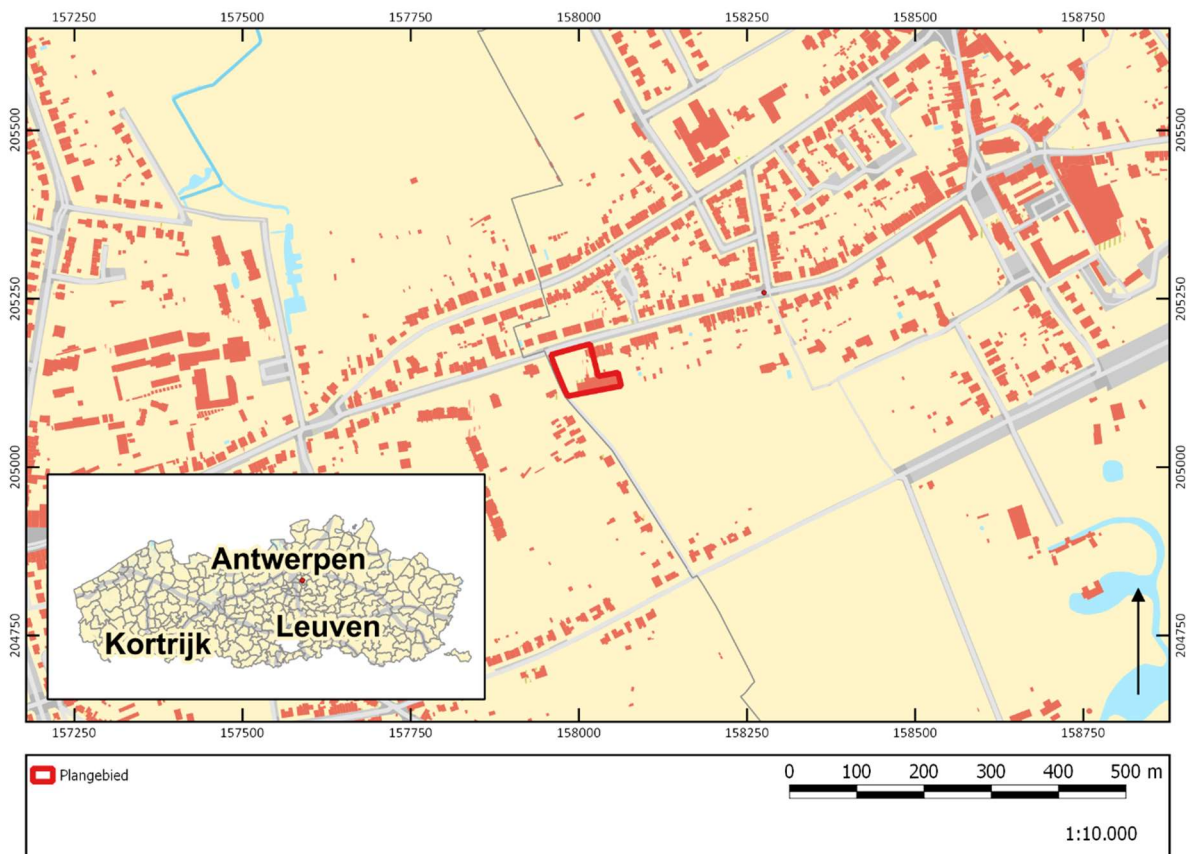
Deel II. Programma van Maatregelen

Inhoudsopgave

1 INLEIDING	4
1.1 RANDVOORWAARDEN	4
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	5
2 ONDERZOEKSVRAGEN	6
3 SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	7
3.1 IMPACT VAN DE WERKEN	8
3.2 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL	9
3.3 AANBEVELINGEN	9
LIJST VAN FIGUREN	10

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Hovesesteenweg 125 in Boechout. Het omvat vijf percelen die op de hoek van de Hovesesteenweg en de Grensstraat gelegen zijn. Het gaat om bebouwde percelen met een totale oppervlakte van 4.546 m². Op het grootste perceel staat een winkel van Aldi met een bijhorende parking en groenaanleg. De andere vier aangrenzende percelen zijn eveneens bebouwd. Op het eerste perceel bevindt zich een garage, op het tweede perceel een woning met bijgebouw. De overige gedeeltes van deze percelen zijn aangelegd als tuin. De opdrachtgever plant alle gebouwen en verhardingen volledig te slopen in functie van het optrekken van een nieuwe winkel met bijhorende parking (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

1.1 Randvoorwaarden

nvt.

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Hovesesteenweg 125
Ligging	2530 Boechout, Hovesesteenweg
Kadastrale gegevens	Boechout, 1 ^{ste} afdeling, sectie D, percelen 289b5, 289c5, 289c6, 289f6 en 289h5
Bounding Box	204022.906901, 159726.827975 / 204022.906901, 156318.994638 206253.344404, 159726.827975 / 206253.344404, 156318.994638
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek
Projectcode	2018K19
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Caroline Dockx, LAReS
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Termijn	november 2018 – juli 2019
Geplande ingreep	slopen van bestaande bebouwingen en verhardingen waarna een nieuwe winkel met bijhorende parking wordt gebouwd
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 4.546 m ²
Totaal oppervlakte werken	ca. 4.546 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek

2 Onderzoeksvragen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

Voor de resultaten van de verschillende onderdelen van het bureauonderzoek wordt hier volstaan met te verwijzen naar hoofdstuk 5 van het eerste deel van de archeologienota. In het volgende hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van het bureauonderzoek.

3 Samenvatting en aanbevelingen

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd. Hieruit is gebleken dat in en direct rond het plangebied amper archeologische en cultuurhistorische waarden bekend zijn.

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 1,3 m -mv. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop zandlemige sedimenten afgezet. Rondom het plangebied wordt een matig droge zandleemgrond met textuur B-horizont gekarteerd. Dit houdt in dat er geen sprake is van een zeer dikke A-horizont zoals wel het geval zou zijn als er een plaggendek aanwezig zou zijn, maar eerder een maximaal 40 cm dikke bouwvoor. Het terrein ligt op een hoger gelegen deel in het landschap op de waterscheidingslijn tussen het Scheldegebied (noordwesten) en het Netegebied (zuidoosten). Deze scheidingslijn bereikt hoogtes tot 30 m +TAW terwijl de laagst gelegen delen zich in de valleien bevinden en hoogtes bereiken van 5 m +TAW.

In de onmiddellijke omgeving van het plangebied zijn al veel archeologische waarden bekend, uit alle archeologische perioden gaande van de steentijd tot de nieuwste tijd. Historisch gezien is de ontwikkeling van Boechout te plaatsen in de middeleeuwen maar verschillende lithische vondsten wijzen eveneens op menselijke aanwezigheid vanaf het mesolithicum. Deze locaties worden echter in een andere landschappelijke context gesitueerd dan waar het plangebied gelegen is. Tot nu betreffen het allemaal losse vondsten en is er nog nergens een in situ vindplaats onderzocht. De metaaltijden zijn voornamelijk vertegenwoordigd door de ijzertijd; vondsten uit de bronstijd zijn vooralsnog niet aangetroffen. De locaties die aan de ijzertijd worden toegeschreven, betreffen ook vooral losse vondsten, maar hier en daar zijn tijdens verder onderzoek (proefsleuven of opgravingen) ook nederzettingssporen gevonden. Grote nederzettingsterreinen zijn vooralsnog niet bekend of onderzocht maar de hoeveelheid sporen die op sommige terreinen zijn gevonden geven wel aan dat deze in de regio verwacht mogen worden. De bijhorende grafvelden zijn dan weer niet gevonden, maar mogen wel in de omgeving van de nederzettingen verwacht worden. Uit de Romeinse tijd zijn locaties bekend waar nederzettingssporen of resten van grafvelden zijn gevonden. Tot nu toe dateren de vondsten voornamelijk uit de midden- en laat-Romeinse periode, maar dit hoeft niet te betekenen dat resten uit de (overgang van de late ijzertijd naar de) vroeg-Romeinse periode niet vertegenwoordigd zijn in de regio.

De vroege middeleeuwen, een periode waar vooralsnog weinig over bekend is, is in deze regio wel al gevonden tijdens archeologisch onderzoek. Hierbij zijn grafstructuren uit zowel de Merovingische als de Karolingische periode opgegraven. Ook binnen relatief korte afstand van het plangebied zijn nederzettingssresten uit de Merovingische periode gevonden, die mogelijk doorlopen tot in de Karolingische tijd.

Talrijke vondstconcentraties uit de late middeleeuwen geven aan dat ook tijdens deze periode de regio bewoond was. Op verschillende plaatsen zijn tijdens archeologisch onderzoek nederzettingsresten gevonden. Hetzelfde geldt voor de late middeleeuwen. Grafvelden uit deze perioden zijn echter nog niet gevonden in de omgeving, maar dit betekent niet dat ze niet aanwezig kunnen zijn.

Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied in de laatste eeuwen als landbouwgrond is gebruikt en dat het pas in het begin van de 20^e eeuw in gebruik is genomen voor bebouwing. Deze komt slechts alleen langs de straatkant voor; de rest van het terrein is nog steeds in gebruik als landbouwgrond of grasland. Pas in de tweede helft van de 20^e eeuw wordt het overige gedeelte van het plangebied bebouwd en verhard.

3.1 Impact van de werken

Het plangebied was historisch gezien in gebruik als akker. Hierdoor zal de top laag (ploeglaag) van de bodem reeds verstoord zijn. Later, in de loop van de 20^e eeuw, werd het plangebied voor het eerst bebouwd aan de straatzijde. In de tweede helft van de 20^e eeuw werd ook het achterliggende gedeelte van het plangebied bebouwd. Momenteel staat er in het plangebied een winkel van Aldi met een bijhorende parking en een woning met bijgebouwen. De funderingsdiepte van de winkel bedraagt ca. 1,40 m -mv; die van de woning varieert van 1 m tot ca. 1,9 m. De diepte van de funderingen van de bijgebouwen is niet bekend. Voor de bijgebouwen lijkt het voor de hand te liggen dat zij gefundeerd zijn op een funderingsplaat (op vaste bodem), zeker gezien de grote afmetingen van deze bijgebouwen (garageboxen). Ook voor de parking van de Aldi geldt dat de diepte niet bekend is, maar hiervan kan aangenomen worden dat de bodem voor de aanleg van de asfaltverharding en betonnen klinkers tot ca. 35 cm is afgegraven. Bovendien zal voor de aanleg van de nutsvoorzieningen (elektriciteit, afwatering) plaatselijk nog dieper zijn gegraven.

Het ziet er dus naar uit dat bij het optrekken van de huidige bebouwing met bijgebouwen, verhardingen en vijver/zwembad de bodem op deze plaatsen reeds grondig verstoord is geworden tot op en zelfs tot diep in de vaste bodem. Tussen de gebouwen en verhardingen bestaat nog wel de kans dat de bodem onverstoord is.

Naar aanleiding van de geplande werken zullen de huidige verhardingen en bebouwing gesloopt en opgebroken worden. Nadien wordt een nieuwe winkel van Aldi opgetrokken en een parking aangelegd. De betonplaat zal op volle grond gelegd worden. De steenslagkoffer/fundering wordt op een diepte van ca. 0,80 m -mv aangelegd. De balken onder de buitenmuren van de winkel zitten op een diepte van ca. 0,60 m -mv. Deze rusten op paalmassieven. Ook de kolommen van de constructie staan op paalmassieven. Deze zitten op ca. 1,20 m onder het maaiveld.

Lokaal wordt het bodemarchief verstoord tot op een diepte van ca. 2,2 m -mv. Dit is waar het sprinklerlokaal wordt opgetrokken. Tevens wordt een loskade voorzien, maar deze wordt aangelegd met een helling in noordelijke richting. Hiervoor moet dus niet dieper gegraven worden dan de funderingsdiepte van de parking. Tot slot worden de nutsleidingen onder de parking aangelegd. De exacte locatie en diepte hiervan is

echter nog niet bekend, waardoor de impact van deze werken niet met zekerheid kan vermeld worden.

Samenvattend komt het er op neer dat er nog ca. 300 m² onverstoord bodem is in het hele plangebied (tuinzones); de andere ca. 4.150 m² zijn reeds verstoord tot een minimale diepte van ca. 35 cm (tot op de vaste bodem) en dieper. De nieuwe parking en nieuwbouw wordt voorzien op enerzijds de locatie waar nu de Aldi staat en anderzijds de locatie waar nu ook al parking is of waar de huizen met bijgebouwen staan. In elk geval zijn de zones waar parking wordt voorzien, ook voor het grootste gedeelte reeds verstoord (hetzij tot minstens 35 cm diepte, hetzij tot minstens 1,4 m diepte, of ter hoogte van de woning tot 1 - 1,9 m). De huidige tuinzone, die vermoedelijk nog niet verstoord is, wordt heringericht als groenzone. Hier zal geen parking komen.

3.2 Kennisvermeerderingspotentieel

Er zijn voldoende argumenten om te stellen dat het plangebied zich in een archeologisch zeer interessante zone bevindt. De landschappelijke ligging en de talrijke meldingen van archeologische vondsten tonen aan dat er al menselijke aanwezigheid en bewoning/gebruik van het landschap was vanaf het mesolithicum. Het plangebied en de aangrenzende terreinen zijn echter grotendeels bebouwd en verhard. Deze structuren hebben het bodemarchief binnen het plangebied sterk verstoord waardoor de kans op het aantreffen van archeologische resten klein is.

Verder archeologisch onderzoek in het plangebied zou dus weinig informatie opleveren over de menselijke aanwezigheid in dit gebied. Het kennisvermeerderingspotentieel wordt als klein ingeschat vanwege de verstoring.

3.3 Aanbevelingen

Vanuit de bureaustudie en de hierboven uitgevoerde impactanalyse kan geconcludeerd worden dat er voor dit terrein sprake is van een lage potentie wat betreft archeologische resten vanaf het paleolithicum tot en met de nieuwe tijd. Het bodemarchief werd bij de bouw van de winkel en de parking reeds tot op een diepte van minstens 35 cm tot ca. 1,40 m -mv en zelfs lokaal tot ca. 1,9 m diepte verstoord. Ook de woning en bijgebouwen hebben het bodemarchief sterk verstoord. Verder archeologisch vooronderzoek wordt niet raadzaam geacht vanuit een kosten-batenanalyse, waarbij rekening is gehouden met de inspanning van verder onderzoek in functie van kennisvermeerdering.

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding
2018K19	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	1:10.000	1:10.000